ANNALES
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN — POLONIA
VOL. XLVI SECTIO G 1999

Zakład Prawa Konstytucyjnego
Filia UMCS w Rzeszowie

MACIEJ KIJOWSKI

Uwagi o wybranych aspektach działalności Komisji Spraw Zagranicznych i Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych Senatu Rzeczypospolitej Polskiej III kadencji

Information and remarks on selected aspects of the work of the Foreign Affairs and International Economic Relations Committee of the Republic of Poland's Senate of the third term

Organami Senatu Rzeczypospolitej Polskiej o szczególnym, odmiennym nieco od pozostałych charakterze są komisje. Nie wdając się w szczegóły i istotę owych odmienności, nie to bowiem jest celem niniejszego opracowania, zatrzymam się jedynie na ich wymienieniu: uważa się powszechnie, że w odróżnieniu od pozostałych organów Senatu (Marszałka, Prezydium, Konwentu Seniorów i sekretarzy) celem komisji jest usprawnienie realizacji merytorycznych kompetencji Senatu, nie zaś działań o charakterze *stricte* proceduralnym[1], komisje uważa się zarazem za organy pomocnicze izby, czyli nie są one wyposażone w kompetencje do podejmowania rozstrzygnięć za organ macierzysty[2]. Nie ulega przy

---

[1] P. Sarnecki: *Senat RP a Sejm i Zgromadzenie Narodowe*, Warszawa 1995, s. 30.

[2] *Ibidem*, s. 32; W. Orłowski, E. Gdulewicz: *Sejm i Senat*, [w:] *Polskie prawo konstytucyjne*, pod red. W. Skrzydły, Lublin 1997, s. 264, 269; H. Zięba-Załucka:

tym wątpliwości, iż to komisje właśnie są, zarówno w Sejmie jak i Senacie, podstawowym miejscem pracy całej izby[3] oraz poszczególnych parlamentarzystów[4].

Geneza komisji senackich sięga początków Senatu, który – jako kontynuator rady królewskiej – stał się na przełomie XV i XVI w. równorzędną wobec króla i izby poselskiej izbą polskiego Sejmu. Powstawać poczęły wówczas mieszane deputacje (komisje) senatorsko-poselskie, pozostające często pod przemożnym wpływem senatorów, nieraz tworzone z ich inicjatywy. Funkcjonowały zarówno komisje stałe – do układania konstytucji (dzisiejszych ustaw), do rozliczania podskarbich, do rozliczania generała artylerii, jak i komisje do rozpatrywania określonych spraw[5]; ewolucja parlamentaryzmu polskiego i jego funkcji powodowała w czasach saskich tworzenie komisji *ad hoc*, złożonych z samych senatorów, tworzonych do ważnych misji o charakterze dyplomatycznym[6].

Art. 12 ust. 1 uchwały Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 listopada 1990 r. – Regulamin Senatu[7] definiuje komisje jako organy powołane do rozważania i opracowywania spraw z własnej inicjatywy oraz przekazanych im przez Senat, Marszałka Senatu lub Prezydium Senatu.

Wśród komisji stałych Senatu, ustanowionych w art. 15 ust. 1 Regulaminu Senatu, zdecydowana większość funkcjonuje na zasadzie komisji problemowych[8]. Jedną z najistotniejszych komisji senackich w obecnej

---

Sejm Rzeczypospolitej, [w:] H. Zięba-Załucka (red.), D. Zrębiec: *Wybrane instytucje prawa konstytucyjnego*, Przemyśl 1998, s. 25; D. Zrębiec: *Senat*, [w:] H. Zięba-Załucka (red.), D. Zrębiec: *op. cit.*, s. 73; A. Łopatka: *Polska – państwo socjalistyczne*, [w:] *Wiedza o Polsce współczesnej*, pod red. J. Chechlińskiego, Warszawa 1976, s. 42.

[3] P. Sarnecki: *op. cit.*, s. 31.

[4] I. Jackiewicz: *Nowe role w nowym Sejmie. Posłowie Sejmu okresu transformacji 1989–1993*, Warszawa 1996, s. 66, 100.

[5] J. Dorobisz, A. Filipczak-Kocur: *Senat za Zygmunta III i Władysława IV*, [w:] *Senat w Polsce. Dzieje i teraźniejszość*, Sesja naukowa Kraków 25 i 26 maja 1993, pod red. K. Matwijowskiego i J. Pietrzaka, Warszawa 1993, s. 87, 88.

[6] M. Markiewicz: *Senat jako organ władzy wykonawczej w epoce saskiej*, [w:] *Senat w Polsce...*, s. 143.

[7] Monitor Polski 1993, nr 20, poz. 198; 1994 – nr 30, poz. 244; 1995 – nr 29, poz. 333; 1996 – nr 13, poz. 150, nr 40, poz. 391, nr 67, poz. 630 oraz 1997 – nr 57, poz. 552, nr 82, poz. 794 i nr 86, poz. 862.

[8] P. Sarnecki: *op. cit.*, s. 31.

kadencji jest bez wątpienia Komisja Spraw Zagranicznych i Integracji Europejskiej (nazwa nadana w dniu 18 grudnia 1997 r.). Jej poprzedniczki nosiły we wcześniejszych kadencjach miano Komisji Spraw Zagranicznych, w stanowiącej zaś przedmiot moich rozważań III kadencji – przyjętą w dniu 26 maja 1995 r. nazwę: Komisja Spraw Zagranicznych i Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych[9].

Komisja Spraw Zagranicznych Senatu Rzeczypospolitej Polskiej III kadencji ukonstytuowała się w dniu 18 listopada 1993 r.[10] w dziewiętnastoosobowym składzie: Franciszek Bachleda-Księdzulorz (Klub Parlamentarny Bezpartyjnego Bloku Wspierania Reform), Gerhard Bartodziej (Senacki Klub Demokratyczny), August Chełkowski (Klub Senacki Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność"), Jerzy Chorąży (Klub Parlamentarny Polskiego Stronnictwa Ludowego), Ryszard Czarny (Sojusz Lewicy Demokratycznej, Klub Parlamentarny), Józef Frączek (niezrzeszony), Henryk Kanicki (PSL), Jan Karbowski (SLD), Stanisław Kucharski (SLD), Zofia Kuratowska (SKD), Grzegorz Kurczuk (SLD), Henryk Maciołek (PSL), Henryk Makarewicz (PSL), Bogusław Mąsior (SLD), Ryszard Ochwat (PSL), Eugeniusz Patyk (SLD), Tadeusz Rewaj (SLD), Dorota Simonides (SKD), Elżbieta Solska (Klub Senatorów Niezależnych)[11]. W trakcie kadencji skład komisji opuścili senatorowie: F. Bachleda-Księdzulorz (10 lutego 1994 r.), J. Frączek (28 grudnia 1995 r.) i G. Kurczuk (20 grudnia 1996 r.), wstąpili zaś do niej senatorowie: 16 marca 1995 r. Marek Minda (KSN), 30 maja 1995 r. Zbigniew Kulak (SLD), 15 września 1995 r. Grażyna Ciemniak (SLD)[12]. W toku kadencji zmieniła się ponadto przynależność klubowa dwóch członków komisji: E. Solska i H. Kanicki kończyli III kadencję Senatu RP jako senatorowie niezrzeszeni[13].

Przez całą kadencję prezydium komisji stanowili senatorowie: przewodniczący – Henryk Makarewicz (PSL), wiceprzewodniczący – Stani-

[9] Pismo Przewodniczącego Komisji Spraw Zagranicznych Senatu Rzeczypospolitej Polskiej do Marszałka Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 15 marca 1994 r.

[10] S. Puzyna (opr.): *Sprawozdanie z pracy Komisji Spraw Zagranicznych i Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych, od 26 maja 1995 r. [KSZiMSG] Senatu RP III kadencji, 18 listopada 1993 r. – wrzesień/październik 1997 r.*, Warszawa 1997, s. 1.

[11] S. Puzyna: *op. cit.* Załącznik nr 1: *Lista senatorów – członków Komisji Spraw Zagranicznych, III kadencja Senatu RP w dniu 27.10.1993 (pierwsze posiedzenie Komisji).*

[12] S. Puzyna: *op. cit.*, s. 1.

[13] S. Puzyna: *op. cit.* Załącznik nr 2: *Lista senatorów – członków Komisji Spraw Zagranicznych i Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych, III kadencja Senatu RP w dniu 28.08.1997 (ostatnie posiedzenie Komisji).*

sław Kucharski (SLD) i Tadeusz Rewaj (SLD)[14]. Zwraca uwagę fakt, iż w odróżnieniu do analogicznej Komisji Spraw Zagranicznych Sejmu[15] wszystkie kierownicze stanowiska w komisji senackiej powierzone zostały przedstawicielom koalicji rządzącej.

W dniu 15 marca 1994 r. przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych zwrócił się do Prezydium Senatu z projektem uchwały Senatu w sprawie zmiany Regulaminu Senatu; istota tego sprowadzała się do zmiany nazwy komisji i nadania jej miana Komisji Spraw Zagranicznych i Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych. Dołączone do projektu uchwały uzasadnienie zwracało uwagę na dwa aspekty: *primo* – na obowiązek uzyskiwania przez Prezydenta RP uprzedniej zgody Sejmu i Senatu na ratyfikację tych między innymi umów międzynarodowych, które pociągają za sobą obciążenia finansowe państwa, *secundo* – na wzrastający udział kwestii gospodarczych w podejmowaniu decyzji w dziedzinie polityki zagranicznej[16]. Dopiero w dniu 26 maja 1995 r. Senat podjął uchwałę w sprawie zmiany Regulaminu Senatu[17], w której określił zarówno nową, zgodną z powołanym wnioskiem nazwę komisji, jak też przedmiotowy zakres jej działania, obejmujący w szczególności politykę zagraniczną państwa, kontakty międzyparlamentarne i międzynarodowe stosunki gospodarcze.

Komisja Spraw Zagranicznych powołała w dniu 28 stycznia 1994 r. Zespół ds. Integracji Europejskiej. Na podstawie wspomnianej już nowelizacji Regulaminu Senatu z dnia 26 maja 1995 r.[18], umożliwiającej tworzenie podkomisji ze składu komisji senackich, Komisja Spraw Zagranicznych i Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych skierowała w dniu 5 lipca 1995 r. do Prezydium Senatu wniosek o powołanie Podkomisji ds. Integracji Europejskiej; tego samego dnia prezydium izby wyraziło na to zgodę i również w tym dniu komisja powołała Podkomisję ds. Integracji Europejskiej jako podkomisję stałą, w składzie siedmiu senatorów, pod przewodnictwem sen. M. Mindy. Pierwsze posiedzenie

---

[14] *Senat Rzeczypospolitej Polskiej. III kadencja*, Warszawa 1993, s. 11, 70, 83, 100; *Senat Rzeczypospolitej. III kadencja. Uzupełnienia*, Warszawa 1996, s. 9; *Wykaz 2000 osób sprawujących władzę w RP*, Warszawa 1994, s. 112, 114, 116.

[15] A. Dudek: *Pierwsze lata III Rzeczypospolitej 1989–1995. Zarys historii politycznej Polski*, Kraków 1997, s. 300.

[16] Pismo Przewodniczącego Komisji Spraw Zagranicznych Senatu Rzeczypospolitej Polskiej do Prezydium Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 15 marca 1994 r.

[17] Monitor Polski nr 29, poz. 333.

[18] *Ibidem*.

podkomisji nt. „Harmonogram prac Podkomisji na najbliższe pół roku" odbyło się 12 października 1995 r., drugie – nt. „Harmonizacja prawa polskiego z prawem Unii Europejskiej: wymiar instytucjonalno-organizacyjny" – 22 listopada 1995 r. Podkomisja odbyła ogółem osiem posiedzeń[19].

Komisja Spraw Zagranicznych (i Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych) odbyła w III kadencji Senatu Rzeczypospolitej Polskiej sto cztery posiedzenia[20].

Podczas czterdziestu ośmiu posiedzeń komisja dokonała rozpatrzenia projektów pięćdziesięciu trzech ustaw, w tym ustaw: ratyfikacyjnych, budżetowych, wprowadzających reformę centrum gospodarczego rządu oraz ustawy – Kodeks celny, o inspekcji celnej, o państwowym nadzorze standaryzacyjnym towarów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą, o cudzoziemcach, o Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych, o zasadach szczególnej kontroli obrotu z zagranicą towarami i technologiami w związku z porozumieniami i zobowiązaniami międzynarodowymi, o zmianie ustawy o gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeniach kontraktów eksportowych[21].

Podczas pięciu posiedzeń komisja przygotowała i rozpatrzyła projekt uchwały Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 maja 1997 r. w sprawie polskiej polityki handlu zagranicznego (Monitor Polski nr 34, poz. 324), w której izba zwróciła się do Rady Ministrów o „podjęcie skutecznych działań zmierzających do zmniejszenia deficytu bilansu handlowego w obrocie z zagranicą"; jedno posiedzenie komisji poświęcone było projektowi uchwały Senatu z dnia 5 czerwca 1997 r. w sprawie Obrońców Poczty Polskiej w Wolnym Mieście Gdańsku, rozstrzelanych 5 października 1939 r. w Gdańsku (Monitor Polski nr 36, poz. 340) – w uchwale tej Senat „z szacunkiem i uznaniem" przyjął do wiadomości wyroki Wielkiej Izby Karnej Sądu Krajowego w Lubece (Republika Federalna Niemiec), dokonujące prawnej rehabilitacji Alfonsa Flisykow-

[19] S. Puzyna: *op. cit.* Załącznik nr 5: *Zakres działania Podkomisji ds. Integracji Europejskiej Komisji Spraw Zagranicznych i Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych Senatu (wraz z uzasadnieniem celowości powołania takiej podkomisji)*, Załącznik nr 6: I. Momot (opr.): *Sprawozdanie z pracy Podkomisji ds. Integracji Europejskiej wraz z zestawieniem posiedzeń odbytych przez Podkomisję w III kadencji Senatu.*

[20] S. Puzyna: *op. cit.* Załącznik nr 7: I. Momot (opr.): *Zestawienie posiedzeń odbytych przez Komisję Spraw Zagranicznych i Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych w III kadencji Senatu.*

[21] S. Puzyna: *op. cit.*, s. 2.

skiego i Maksymiliana Cygalskiego jako żołnierzy broniących wolności Ojczyzny, oraz wyraził przeświadczenie, iż aktem „sądowej ekspiacji" zostaną objęci wkrótce pozostali rozstrzelani Obrońcy Poczty Polskiej[22].

W dniach 18–21 lutego 1994 r. senatorowie H. Makarewicz, G. Bartodziej, S. Gajewski i E. Solska wizytowali przejścia graniczne na zachodniej, południowej i wschodniej granicy Polski[23]. W efekcie tej podróży, posiedzenie komisji w dniu 2 marca 1994 r. poświęcono w całości ocenie funkcjonowania lądowych przejść granicznych; komisja podjęła tego dnia uchwałę w sprawie funkcjonowania przejść granicznych, w której dokonała nie tylko oceny sytuacji, lecz również skierowała pod adresem rządu szereg postulatów dotyczących m.in. priorytetowego traktowania komputeryzacji przejść granicznych oraz wprowadzenia jednolitego systemu kontroli ich przekraczania[24]. Ponadto delegacje komisji jeszcze czterokrotnie wizytowały przejścia graniczne: w dniach 22–24 maja 1995 r. wybrane przejścia graniczne na granicy wschodniej oraz północnej (bazy promowe w Gdańsku i Gdyni, port lotniczy Gdańsk–Rębiechowo)[25], w dniu 17 września 1996 r. przejścia graniczne Kołbaskowo, Nowe Warpno i Buk na granicy z Niemcami[26], w dniu 27 listopada przejście graniczne w Międzynarodowym Porcie Lotniczym Warszawa–Okęcie[27], natomiast w dniach 9–10 czerwca 1997 r. przejścia graniczne na granicach z Białorusią i Ukrainą[28]. Problematyka funkcjonowania przejść granicz-

---

[22] *Ibidem*, s. 2–3.

[23] S. Puzyna: *op. cit.* Załącznik nr 21: A. Mianowska (opr.): *Kalendarz spotkań i wizyt senatora Henryka Makarewicza, przewodniczącego Komisji Spraw Zagranicznych i Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych III kadencji Senatu RP*, s. 22.

[24] P. Sarnecki: *op. cit.*, s. 101; S. Puzyna: *op. cit.*, s. 3; S. Puzyna: *op. cit.* Załącznik nr 11: *Uchwała Komisji Spraw Zagranicznych z dnia 2 marca 1994 r. w sprawie funkcjonowania przejść granicznych.*

[25] S. Puzyna: *op. cit.* Załącznik nr 12: *Sprawozdanie z wizytacji wybranych przejść granicznych na granicy wschodniej oraz północnej przeprowadzonej przez delegację Komisji SZiMSG oraz Komisji Rolnictwa w dniach 22–24 maja 1995 r. z wnioskami.*

[26] S. Puzyna: *op. cit.* Załącznik nr 13: A. Mianowska (opr.): *Notatka ze spotkania przedstawicieli Komisji Spraw Zagranicznych i Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych z przedstawicielami Straży Granicznej i Urzędu Celnego na morskim przejściu granicznym w Nowym Warpnie oraz na przejściu małego ruchu granicznego w Buku w dniu 17 września 1996 r.*; S. Puzyna: *op. cit.* Załącznik nr 14: I. Momot (opr.): *Notatka informacyjna ze spotkania przedstawicieli Komisji Spraw Zagranicznych i Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych z przedstawicielami Straży Granicznej oraz Urzędu Celnego na przejściu granicznym w Kołbaskowie w dniu 17 września 1996 r.*

[27] S. Puzyna: *op. cit.* Załącznik nr 15: *Notatki informacyjne ze spotkań przedstawicieli Komisji z zarządem PLL LOT jak też władzami PPL, Portu Lotniczego Warszawa–Okęcie oraz przedstawicielami służb granicznych lotniska międzynarodowego Warszawa–Okęcie w dniu 27 listopada 1996 r.*

[28] S. Puzyna: *op. cit.* Załącznik nr 16: *Sprawozdanie z wizytacji lądowych przejść na*

nych z Republiką Słowacką oraz Republiką Federalną Niemiec absorbowała uwagę członków komisji przy innych jeszcze sposobnościach: przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych Senatu RP uczestniczył w dniach 5–6 czerwca 1994 r. w Javorinie i na Polanie Zgorzelisko w poświęconym m.in. polsko-słowackim przejściom granicznym spotkaniu członków parlamentów Polski i Słowacji z rejonów przygranicznych obu państw[29]; stan i funkcjonowanie przejść granicznych polsko-niemieckich podczas wspólnych posiedzeń Komisji Spraw Zagranicznych Senatu RP z delegacją Komisji Spraw Zagranicznych Bundesratu RFN w Warszawie w dniu 5 października 1994 r. oraz Komisji Spraw Zagranicznych i Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych Senatu RP z delegacją Komisji Spraw Zagranicznych Bundesratu RFN, również w Warszawie, w dniu 26 czerwca 1996 r., a także w ciągu wspólnego posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych Bundesratu RFN z delegacją Komisji Spraw Zagranicznych Senatu RP w Bonn w dniu 9 marca 1995 r.[30]

Szczególną uwagę zwracała komisja na całokształt i wybrane elementy współpracy transgranicznej, euroregionalnej i międzyregionalnej. Kilka posiedzeń komisji poświęconych było tego rodzaju kwestiom. I tak, na posiedzeniu w dniu 6 maja 1994 r. omawiane było funkcjonowanie wolnych obszarów celnych[31], 15 czerwca 1994 r. dokonano oceny euroregionów w Polsce[32], 9 listopada 1994 r. komisja rozpatrywała stan i perspektywy pomocy zagranicznej wspierającej współpracę międzyregionalną i transgraniczną[33], w dniu 23 listopada 1994 r. oceniła zaś funkcjonowanie programu INVESTPROM z bezzwrotnego funduszu pomocowego PHARE Unii Europejskiej (do wykorzystania w latach 1994–96 m.in. na promocję regionów)[34]. Komisja Spraw Zagranicznych i Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych Senatu odniosła się na posie-

granicy wschodniej przeprowadzonej przez delegację Komisji SZiMSG oraz Komisji Rolnictwa w dniach 9–10 czerwca 1997 r. z wnioskami powizytacyjnymi.

29 S. Puzyna: *op. cit.* Załącznik nr 21: A. Mianowska (opr.): *Kalendarz spotkań i wizyt senatora Henryka Makarewicza...*, s. 23; S. Puzyna: *op. cit.* Załącznik nr 18: *Komunikat ze spotkania senatorów i posłów Rzeczypospolitej Polskiej oraz posłów Republiki Słowackiej z rejonów przygranicznych Polski i Słowacji w sprawie polsko-słowackiej współpracy transgranicznej, jakie odbyło się pod patronatem przewodniczącego Rady Narodowej Republiki Słowackiej Ivana Gasparovica oraz marszałka Senatu Rzeczypospolitej Polskiej Adama Struzika w Tatrach, w Javorinie oraz na Polanie Zgorzelisko w dniach 5–6 czerwca 1994 r.*

30 S. Puzyna: *op. cit.*, s. 3; S. Puzyna: *op. cit.* Załącznik nr 21: A. Mianowska (opr.): *Kalendarz spotkań i wizyt senatora Henryka Makarewicza...*, s. 23.

31 S. Puzyna: *op. cit.*, s. 4.

32 *Ibidem.*

33 *Ibidem.*

34 *Ibidem.*

dzeniu w dniu 26 września 1995 r. do wniosku Stowarzyszenia Europejskich Regionów granicznych o przeznaczenie części środków z funduszy PHARE CBC (Cross-Border-Cooperation) na finansowanie projektu LACE (Linkage Assistance and Cooperation for the European Border Regions) w części dotyczącej Europy Środkowej i Wschodniej[35]. Współpracy transgranicznej i euroregionalnej na przykładzie polskich województw zachodnich komisja poświęciła wyjazdowe posiedzenie w Szczecinie, które się odbyło 16 września 1996 r.[36]

Zainteresowania komisji skupiały się także wokół szeroko pojętego wymiaru regionalnego integracji europejskiej: na posiedzeniu w dniu 22 listopada 1995 r. komisja wysłuchała wystąpień profesora Uniwersytetu Lyon II (Republika Francuska) Jean Labassa oraz wicedyrektora Departamentu Polityki Przestrzennej i Regionalnej w Centralnym Urzędzie Planowania Jacka Szlachty, poświęconym – odpowiednio – polityce regionalnej w krajach Unii Europejskiej w perspektywie jej rozszerzenia oraz dostosowaniom Polski do UE w zakresie polityki regionalnej;[37] na posiedzeniu w dniu 15 maja 1996 r. przewodniczący Komisji Polityki Regionalnej Parlamentu Europejskiego Roberto Speciale wygłosił referat na temat polityki regionalnej Unii Europejskiej w kontekście jej poszerzenia.[38]

Dziesięć posiedzeń poświęciła komisja problematyce integracji Rzeczypospolitej Polskiej z Unią Europejską i Paktem Północnoatlantyckim[39], po cztery – polskiej polityce wschodniej[40] i zagadnieniom bezpieczeństwa państwa[41]; jedenaście posiedzeń dotyczyło współpracy gospodarczej Polski z zagranicą[42].

Komisja gościła głowy państw, szefów rządów i ministrów spraw zagranicznych państw obcych oraz najwyższej rangi przedstawicieli organizacji międzynarodowych. Na forum Komisji Spraw Zagranicznych i Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych Senatu 25 października

---

[35] *Ibidem.*

[36] S. Puzyna: *op. cit.* Załącznik nr 17: *Wnioski pokomisyjne po wyjazdowym posiedzeniu Komisji SZiMSG w Szczecinie w dniu 16 września 1996 r., na zaproszenie Prezydenta Euroregionu Pomerania Zbigniewa Zychowicza, na temat „współpraca transgraniczna i euroregionalna na przykładzie polskich województw zachodnich".*

[37] S. Puzyna: *op. cit.*, s. 6.

[38] *Ibidem.*

[39] *Ibidem*, s. 8.

[40] *Ibidem.*

[41] *Ibidem.*

[42] *Ibidem*, s. 9.

1995 r. wystąpił minister spraw zagranicznych Republiki Słowackiej Juraj Schenk[43]. Na forum połączonych komisji: Spraw Zagranicznych Sejmu oraz Spraw Zagranicznych (i Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych) Senatu wystąpili: 6 maja 1994 r. minister spraw zagranicznych Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej Douglas Hurd, 2 lipca 1994 r. premier Republiki Francuskiej Edouard Balladur, 8 września 1994 r. minister spraw zagranicznych Republiki Czeskiej Josef Zieleniec, 4 listopada 1994 r. minister spraw zagranicznych Królestwa Hiszpanii Javier Solana, 19 kwietnia 1995 r. przewodniczący Parlamentu Europejskiego Klaus Haensch, w tym samym dniu prezydent Rumunii Ion Iliescu, 10 listopada 1995 r. sekretarz generalny Organizacji Narodów Zjednoczonych B. Butros Ghali, 22 października 1996 r. prezydent Republiki Greckiej Kostis Stefanopoulos, 14 stycznia 1997 r. prezydent Rumunii Emil Constantinescu, 19 lutego 1997 r. minister spraw zagranicznych Republiki Węgierskiej Laszlo Kovács, 26 lutego 1997 r. prezydent Republiki Bułgarii Petyr Stojanow, 22 kwietnia 1997 r. prezydent Republiki Finlandii Martti Ahtisaari, 8 maja 1997 r. prezydent Republiki Tureckiej Sulejman Demirel, 14 maja 1997 r. minister spraw zagranicznych Republiki Słowackiej Pavel Hamzik[44].

Na forum połączonych komisji: Spraw Zagranicznych Sejmu, ds. Układu Europejskiego Sejmu oraz Spraw Zagranicznych i Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych Senatu wystąpili: 26 września 1995 r. przewodniczący Komisji Europejskiej Jacques Santer, natomiast 18 października 1996 r. komisarz europejski do spraw politycznych stosunków zewnętrznych i stosunków z Europą Środkowo-Wschodnią Hans van den Broek[45]. Na forum połączonych komisji: Spraw Zagranicznych Sejmu, Obrony Narodowej Sejmu oraz Spraw Zagranicznych i Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych Senatu wystąpił w dniu 18 kwietnia 1996 r. sekretarz generalny Paktu Północnoatlantyckiego Javier Solana[46]. W dniu 9 lipca 1997 r. zastępca przewodniczącego komisji S. Kucharski przyjął delegację Towarzystwa Koreańsko-Polskiego PRO POLONIA (Republika Korei) z prezesem Synn Ilhi[47].

Kolejni ministrowie spraw zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiali Komisji Spraw Zagranicznych (i Międzynarodowych Sto-

---

[43] *Ibidem*, s. 7.

[44] *Ibidem*, s. 7–8.

[45] *Ibidem*, s. 8.

[46] *Ibidem*.

[47] *A visit to Poland*, Taegu 1997, s. 13.

sunków Gospodarczych) Senatu informacje na temat węzłowych problemów polityki zagranicznej państwa: 17 lutego 1994 r. Andrzej Olechowski wystąpił z informacją o głównych elementach polskiej polityki wschodniej, 5 lipca 1995 r. Władysław Bartoszewski wygłosił wystąpienie poświęcone polskiej polityce zagranicznej wobec wyzwań współczesnego świata, 21 lutego 1996 r. Dariusz Rosati zaprezentował informację o głównych kierunkach polityki zagranicznej RP[48].

Tradycją stały się również regularne informacje o współpracy gospodarczej Rzeczypospolitej Polskiej z zagranicą, przedstawiane komisji przez ministrów współpracy gospodarczej z zagranicą: Lesław Podkański wystąpił na forum komisji dwukrotnie – 18 listopada 1993 r. z informacją o aktualnych problemach w handlu zagranicznym oraz 19 października 1994 r. z referatem na temat międzynarodowej konkurencyjności polskiej gospodarki w kontekście programu „Strategia dla Polski"; trzy razy wystąpił przed komisją Jacek Buchacz – 21 czerwca 1995 r. z informacją o stanie i rozwoju współpracy gospodarczej z zagranicą, 8 listopada 1995 r. z informacją o roli biur radców handlowych oraz innych instytucji w promocji współpracy gospodarczej z zagranicą, 30 maja 1996 r. z referatem o polskiej polityce proeksportowej w transformującym się środowisku międzynarodowym[49].

W dniach 5–6 czerwca 1995 r. Komisja Spraw Zagranicznych i Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych zorganizowała pod patronatem marszałka Senatu Adama Struzika konferencję nt. „Polska w Europie XXI wieku: wymiar regionalny i transgraniczny"; debatowano w siedmiu blokach problemowych: regionalna mapa Europy – polityka regionalna oraz regiony w Europie, polityka regionalna (strukturalna) Unii Europejskiej, ramy prawne funkcjonowania regionów – ustawodawstwo wewnętrzne oraz konwencje Rady Europy, europejskie wzorce współpracy międzyregionalnej i transgranicznej, regionalna mapa Polski – polityka regionalna oraz regiony w Polsce, położenie geograficzne Polski w Europie – szanse i zagrożenia, zagospodarowania regionów granicznych RP. Wśród zagranicznych uczestników konferencji znaleźli się m.in. sekretarz generalny Zgromadzenia Regionów Europy Wolfgang Maier, sekretarz generalny Stowarzyszenia Europejskich Regionów Granicznych Jens Gabbe, dyrektor do spraw środowiska i władz regionalnych Sekretariatu Generalnego Rady Europy Ferdinand Albanese, dyrektor

[48] S. Puzyna: *op. cit.*, s. 7.

[49] *Ibidem.*

Programu Rozwoju Regionalnego Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju Patrick Dubarle, przewodniczący Niemieckiej Akademii Planowania Regionalnego i Przestrzennego Viktor von Malchus[50].

Wśród istotnych wyjazdów zagranicznych członków komisji pragnę zwrócić uwagę na te zwłaszcza, które w znaczącym stopniu współkształtowały stosunki Rzeczypospolitej Polskiej z innymi państwami i organizacjami międzynarodowymi. I tak, delegacja komisji złożyła w dniach 1–4 czerwca 1994 r. wizytę oficjalną w Rumunii na zaproszenie przewodniczącego Komisji Spraw Zagranicznych Senatu Rumunii Sergiu Nicolaescu[51]. Przewodniczący komisji senator Henryk Makarewicz uczestniczył w dniach 5–6 maja 1997 r. w seminarium parlamentarnym na temat bezpieczeństwa europejskiego w kontekście poszerzenia NATO, organizowanym w Rzymie przez Parlament Republiki Włoskiej, natomiast w dniach 8–9 lipca 1997 r. brał udział w Madrycie w spotkaniu premierów i szefów państw członkowskich Paktu[52]. Na zaproszenie Biura Prasy i Informacji Kwatery Głównej Paktu Północnoatlantyckiego przedstawiciele Komisji Spraw Zagranicznych i Komisji Obrony Narodowej Senatu złożyli w dniach 13–15 marca 1995 r. wizytę w Brukseli: w Komórce Koordynacji Partnerstwa (PCC), w Kwaterze Głównej Sił Sojuszniczych w Europie (SHAPE), w Parlamencie Europejskim, w Senacie Królestwa Belgii, w sekretariacie Zgromadzenia Północnoatlantyckiego, w Kwaterze Głównej NATO[53]. Przedstawiciele komisji uczestniczyli również w VI Europejskiej Konferencji Regionów Przygranicznych (Ljubljana, 13–15 października 1994 r.), w seminarium Linkage Assistance and Cooperation for the European Border Regions Project (LACE) nt. „Praktyczny przewodnik po problematyce współpracy transgranicznej" oraz warsztatach (sesja 1: doświadczenia z realizacji programów Wspólnot Europejskich Interreg 1, Interreg 2 i Crossborder Cooperation Programme na granicy pomiędzy Friulą–Wenecją Julijską (Włochy) i Słowenią oraz Friulą–Wenecją Julijską i Karyntią (Austria), sesja 2: kandydatura trójkąta włosko-austriacko-słoweńskiego (Dreiländerecke) na organizatora olimpiady zimowej w 2002 r. – trudności i perspektywy europejskiej współpracy transgranicznej, sesja 3: dziesięć lat obrony cywilnej w regionie Alpe Adria – wyniki, problemy, perspektywy

[50] *Ibidem*, s. 5–6.

[51] *Ibidem*, s. 9.

[52] S. Puzyna: *op. cit.* Załącznik nr 21: A. Mianowska (opr.): *Kalendarz spotkań i wizyt senatora Henryka Makarewicza...*, s. 25.

[53] S. Puzyna: *op. cit.*, s. 8.

transgranicznej współpracy międzyregionalnej) organizowanych przez Stowarzyszenie Europejskich Regionów Granicznych (SERG) oraz władze regionu Friula–Wenecja Julijska (Triest, 24–26 listopada 1994 r.), w konferencji euroregionów między Unią Europejską a Polską i Czechami (Frankfurt nad Odrą/Słubice, 28–30 września 1995 r.), w konferencji na temat współpracy transgranicznej regionów Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Litewskiej oraz Obwodu Kaliningradzkiego Federacji Rosyjskiej (Kaliningrad/Marijampol/Olsztyn, 18–20 września 1996 r.)[54].

W zagranicznych delegacjach oficjalnych Senatu RP uczestniczyli członkowie komisji: G. Bartodziej (Niemcy 1995, Łotwa 1996), A. Chełkowski (Niemcy 1995), J. Karbowski (Słowacja 1994), S. Kucharski (Rumunia 1994), G. Kurczuk (Egipt 1995), H. Makarewicz (Jugosławia 1994, Niemcy 1995, Litwa 1995, Egipt 1995, Republika Południowej Afryki 1996, Rosja 1997), M. Minda (Niemcy 1995) oraz E. Patyk (Chiny 1995)[55].

Siedmiu senatorów – członków komisji pełniło zadania obserwatorów wyborów parlamentarnych lub prezydenckich z ramienia Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie lub Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy; G. Bartodziej obserwował wybory w Białorusi (1995), Bułgarii (1996), Rosji (1997) i Albanii (1997), J. Chorąży na Ukrainie (1994) i Białorusi (1994), G. Ciemniak w Mozambiku (1994), S. Kucharski w Rumunii (1996), Z. Kuratowska w RPA (1994) i Mozambiku (1994), G. Kurczuk na Ukrainie (1994), E. Solska w Mołdawii (1994)[56].

W grudniu 1994 r. odbyło się w Warszawie posiedzenie Komisji Spraw Zagranicznych Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z udziałem delegacji Komisji Spraw Zagranicznych Senatu Rumunii pod przewodnictwem senatora Dumitru Calueanu[57].

Abstrahując od kontrowersyjnych i nie do końca zapewne przemyślanych ocen przypisanych działalności Komisji Spraw Zagranicznych (i Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych) Senatu Rzeczypospo-

---

[54] *Ibidem*, s. 4–5.

[55] S. Puzyna: *op. cit.* Załącznik nr 20: *Udział członków Komisji Spraw Zagranicznych i Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych w zagranicznych delegacjach oficjalnych Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.*

[56] S. Puzyna: *op. cit.* Załącznik nr 22: *Członkowie Komisji Spraw Zagranicznych i Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych jako obserwatorzy wyborów parlamentarnych lub prezydenckich za granicą z ramienia K/OBWE lub ZP RE.*

[57] S. Puzyna: *op. cit.*, s. 9.

litej Polskiej III kadencji przez przewodniczącego analogicznej komisji Senatu IV kadencji Władysława Bartoszewskiego („w zeszłej kadencji parlamentu [...] o senackiej komisji spraw zagranicznych pies z kulawą nogą nie usłyszał")[58] pozwalam sobie – na podstawie informacji przytoczonych w niniejszym artykule – wyrazić opinię, iż komisja ta i jej przewodniczący Henryk Makarewicz godnie kontynuowali dorobek Komisji Spraw Zagranicznych Senatu PRL/RP I kadencji wraz z przewodniczącymi Januszem Ziółkowskim (28 lipca 1989 – 11 stycznia 1991) i Stanisławem Dembińskim (11 stycznia – 11 listopada 1991)[59] oraz Senatu RP II kadencji z przewodniczącym Edwardem J. Wende (26 listopada 1991 – 31 maja 1993)[60].

SUMMARY

The author characterizes selected aspects of the work of the Foreign Affairs Committee (from 26 May 1995 the Foreign Affairs and International Economic Relations Committee) of the Republic of Poland's Senate of the third term. After giving a brief outline of the essence and specifics of the Committee as an ancillary agency of the Senate, the author presents the composition and the main trends of activity of the Committee in 1993–1997. The concluding part is an argument against the views giving low estimate to the work and achievements of the Committee in the period in question.

[58] D. Wielowieyska: *Obsadzono senackie komisje. Lwia część AWS*, „Gazeta Wyborcza" nr 261 (2554) z dnia 8–9 listopada 1997 r., s. 4.

[59] S. Puzyna (opr.): *Sprawozdanie z działalności Komisji Spraw Zagranicznych Senatu RP I kadencji 4 lipca 1989 r. – 11 listopada 1991 r.*, Warszawa 1991.

[60] S. Puzyna (opr.): *Sprawozdanie z pracy Komisji Spraw Zagranicznych Senatu RP II kadencji 26 listopada 1991 r. – 31 maja 1993 r.*, Warszawa 1993.

UMCS

WYDAWNICTWO
UNIWERSYTETU MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ
Pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, 20-031 Lublin
POLSKA